

Storlekens betydelse

Skördarna och betstorleken ökar, maskinerna och fallhöjden blir bara större, betmaterialet tenderar att bli skörare samtidigt som kampanjlängden blir längre. Detta är en ekvation som endast kan leda till mer skador och större lagringsförluster om det fortgår.

I ett nystartat projekt ska NBR nu utvärdera om det med hjälp av plantbeståndet går att ändra på trenden att betorna blir stora och tål mekaniska skador sämre.

Målsättningen är att nå bättre totalekonomi för betor som ska långtidslagras. Upplägget går ut på att skapa betor med olika genomsnittsvikt genom att så dem med olika fröantal.

Vi har under våren sått med tre olika utsädesmängder (75, 125 och 187 tusen frön per hektar) med en Väderstad Tempo på Hviderup. Försöket är sått i storparceller med fyra upprepningar och omfattar cirka åtta hektar. Uppkomsten landade kring 80 procent och det ungefärliga slutliga plantantalet är presenterat ovan.

Mindre betor målet?

Med ett tätare plantbestånd kommer genomsnittsvikten på betorna minska. Små betor som går igenom upptagaren har mindre rörelseenergi och borde skadas mindre. Vid en skörd på 90 ton per hektar kommer

Tre olika plantbestånd. Här är betorna sådda med olika täthet för att studera skörd, spill, skador vid upptagning och lagringsduglighet.

medelvikten per beta att variera mellan 0,6 kg för det högsta plantbeståndet och 1,4 kg i det lägsta.

Påverkar spillet

Plantbeståndet kommer sannolikt påverka en rad faktorer. Ett tätare bestånd med mindre betor leder sannolikt till fler småbetor som riskerar att falla ur upptagaren. Samtidigt vet vi att ett glest bestånd med stora betor kan leda till svårigheter med nackning och ökat spill. Tanken är därför att följa hela processen från skörd till levererad vara och se hur de olika stegen påverkar totalekonomin.

I samband med skörd kommer en tredjedel av varje parcell att direktlevereras för att få en uppfattning om skördenivåerna. Därefter läggs resterande mängd in i tre stora stukor, som då kommer innehålla olika storleksfördelningar. Stukorna kommer följas under lagringen

gällande temperatur och rötter för att sedan levereras i slutet av kampanjen.

Utfallet oklart

Vi förväntar också att själva lagringen kommer påverkas på olika sätt. Antagligen kommer de små betorna föra med sig mer jord in i stukan, vilket skulle kunna leda till en sämre genomluftning och högre temperatur. Å andra sidan lär nog de stora betorna ha större sårytor, vilket ökar respirationen och därigenom temperaturen. Med större sårytor riskerar också angreppen av rötter öka mot slutet av lagringen. Hur det går och vilket plantbestånd som ger bäst netto kommer du kunna läsa mer om senare här i Betodlaren.

Joakim Ekelöf
NBR Nordic Beet Research